

Posudek oponenta disertační práce studentky RNDr. Bc. Hany Tillmanové

Evangelista Papazzone a jeho rukopis *Tractatus de arte saltandi*

předkládané v roce 2022 na Ústavu hudební vědy FF UK

I.

Předkládaná disertační práce seznamuje s rukopisem italského tanečního mistra Evangelisty Papazzone, který působil na rudolfinském dvoře. Tento unikátní pramen spojený s obdobím raného novověku je v práci důkladně analyzován, autorka předkládá jeho vlastní přepis a překlad do češtiny. Rukopis je kriticky hodnocen v kontextu rudolfinského období, srovnáván s dalšími podobnými prameny, zvláštní pozornost je věnována tanci gagliarda. Důležitým tématem je zde její charakteristika, variabilita a společenská funkce.

II.

Práce přináší důkladný rozbor a zhodnocení dobového kontextu a místo tance v něm se speciálním zřetelem na oblíbenou formu tance gagliarda. Zabývá se zhodnocením významu tance ve společenském kontextu a stává se tak zároveň mikrohistorickou sondou do každodennosti nobility rudolfinského období. Přichází s řadou dalších cenných poznatků týkajících se místa a role tance ve společnosti a významným způsobem obohacuje zkoumání taneční kultury v slova smyslu.

III.

V úvodu své práce si autorka jasně vytyčuje své výchozí badatelské otázky a po celou dobu zřetelně směřuje k tomuto cíli. Zajímá ji především, jaký byl Papazonův vztah k prostředí, ve kterém působil, jaké bylo jeho společenské postavení a jaké bylo postavení tanečního mistra konkrétně na dvoře arcivévodky a pozdějšího císaře Rudolfa II. Eminentně ji pak zajímá, co je obsahem rukopisu, v čem spočívalo Papazonovo pojetí gagliardy a čím se lišilo od ostatních tanečních mistrů, stejně tak jako zásadní otázka, proč rukopis vznikl a komu a jakému účelu měl sloužit. Všechny tyto otázky pak autorka postupně zodpovídá s maximálním možným využitím dostupných zdrojů. Vedle dobových pramenů využívá také v hojné míře rovněž dostupnou literaturu včetně nejnovějších odborných textů zabývajících se problematikou české nobility raného novověku. Opírá se tak o relevantní množství pramenů a literatury, které průběžně kriticky zhodnocuje, cituje a vytváří si vlastní argumentaci.

Text práce je přehledně a výstižně strukturovaný do tematicky vymezených kapitol a dále do kratších podkapitol, z nichž každá má svůj zřetelně vymezený obsah. Autorka je si po celou dobu tvorby textu vědoma cíle práce, a i při širším rozvedení některých otázek neodbočuje od tématu a jasně směřuje k vytýčenému cíli. Cenné jsou kapitoly, kde představuje Evangelistu Papazzoneho v habsburských službách, zejména pak jako představitele italského tanečního stylu Cinquecento, kde přináší poznatky o jedinečnosti některých tanečních forem Papazzonova spisu. Analyzuje zde také další taneční spisy stylu Cinquecento a uvádí je do kulturních souvislostí s výchozím zdrojem. Zvláštní pozornost pak věnuje tanci gagliarda, která je stěžejním tancem Papazzonova spisu. Zabývá se především její společenskou funkcí a rozlišuje dvě její stěžejní podoby. Vycházejí z teoretické perspektivy kanadského etnochoreologa ukrajinského původu A. Nahachewského zachycuje a definuje její podobu jako participačního tance, který se provozoval v rámci společenských zábav a setkání, zatímco její druhá, virtuóznější podoba je spíše prezentační a sloužila jako podívaná v aristokratické společnosti při specifických událostech. Nabízí se zde *otázka, jakou konkrétní podobu mohl gagliardě v takto rozlišených kontextech dodávat hudební doprovod, o kterém v dobových tanečních sbírkách není žádná zmínka. Zda se užítkovost tehdejších hudebních forem zobrazuje v tomto kontextuálním rozlišení?*

Přínosem předkládané práce je zejména práce s prameny. Kritické analýze je podroben zejména primární pramen práce, tedy samotný Papazzonův spis, který je srovnáván s dalšími dobovými tanečními sbírkami. Autorka se podrobně zabývá názvoslovím tanečních prvků, jejichž rozsáhlý soupis a překlad podrobuje kritickému zhodnocení a srovnávacímu studiu. Průběžně komentuje Papazzonovy termíny, aby dospěla ke shrnujícímu poznání Papazzonova pojetí gagliardy a specifčnosti jeho gagliardovských variací. Samotný Papazzoneho spis a jeho překlad je v práci uveden v celém rozsahu s důkladnými komentáři a kritickými poznámkami autorky, průběžně doprovázen ukázkami faksimile originálu.

Autorka disertační práce vytvořila koherentní a dobře provázaný text s minimem čistě formálních překlepů. Jeho jazyková výstavba spočívá ve srozumitelných, věcných a výstižných formulacích. I přes úctyhodný rozsah práce nedochází k rozvleklosti textu, jeho koherentnost je vybudovaná na logických návaznostech a zřetelné strukturovanosti. Práce je přehledná, obsahuje relevantní množství citovaných zdrojů průběžně uváděných v poznámkách pod čarou. S velkou pečlivostí je pak prezentován soupis, překlad a komentáře tanečních termínů ve sbírkách stejně tak jako kritická analýza a zhodnocení samotného Papazzonova spisu.

Nesporným přínosem předkládané disertační práce je srovnání primárního rukopisu s dalšími dobovými prameny podobného typu a zejména jeho zakomponování do vymezeného socio-kulturního prostředí. Tento přístup umožňuje vydat se cestou mikro historické studie a zhodnotit význam tance či taneční kultury v rámci vymezeného kulturního, sociálního i politického kontextu. V tom také spatřuji možnosti dalšího rozvíjení tohoto tématu s ohledem na další zdroje a prameny, které přiblíží např. dobové záliby v provozování dalších aktivit (výcvik ve zbroji, hon apod.) či způsoby hudební produkce, složení kapel a jejich vztah s vesnickým prostředím atd. Práce je cenným přínosem pro poznání taneční kultury v širších kulturních a sociálních souvislostech, přispívá také k rozšíření poznatků o konkrétních tanečních formách a jejich variabilitě v návaznosti na dobový kontext a významným způsobem tak vstupuje na pole choreologického diskurzu o proměnách a hybriditě tanečních forem ukotvených v domácím i zahraničním kontextu.

IV.

Nabízí se ještě jedna otázka vztahující se k tématu gagliardy: jak je možné co nejvýstižněji shrnout podstatu gagliardy s ohledem na přínos spisu Papazzoneho?

V.

Předložená disertační práce splňuje požadavky kladené na disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě a předběžně ji klasifikuji jako prospěšla.

Praha 15. 3. 2022

doc. Mgr. Daniela Stavělová, CSc.